

VAJDASÁG SZAT NEMZETEI ÉS NEMZETISÉGEI NYELVE ÉS ÍRÁSA EGYENRANGÚSÁGÁNAK ÉRVÉNYESÍTÉSÉRŐL SZÓLÓ TANÁCSKOZÁS MUNKÁJÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJA

Vajdaság SZAT Képviselőháza Végrehajtó Tanácsának záróhatározata alapján a Tartományi Közigazgatási Intézet szervezésével 1979. február 26-án és 27-én Újvidéken tanácskozást tartottak Vajdaság SZAT nemzetei és nemzetiségei nyelve és írása egyenrangúságának érvényesítéséről.

A tanácskozáson Vajdaságból 220 résztvevő, Belgrádból, Prištinából és Zágrábból pedig bizonyos számú vendég volt jelen.

A vitaindító beszámolón kívül, amelyet Rudi Sova, Vajdaság SZAT Képviselőházának alelnöke olvasott fel, a tanácskozásra a nyelvi egyenjogúság területéről 13 beszámolót és közleményt készítettek, a vitában pedig a tanácskozás 23 résztvevője szólalt fel. Ez lehetővé tette, hogy teljesebb mértékben megismerjük a nemzetek és nemzetiségek nyelve és írása Vajdaság SZAT-beli érvényesítésének helyzetét, hogy megismer- tessük az eredményeket és a problémákat, továbbá hogy kicseréljük tapasztalatainkat, ami a tanácskozás elsődleges célja is volt.

Az elhangzott beszámolók, közlemények és vita alapján megállapítható, hogy ezen a téren — a folyamatos és állandó munka jóvoltából — valamennyi területen és szinten fejlődés tapasztalható. A nemzetek és nemzetiségek nyelvének és írásának egyenrangúsága, mint a teljes egyenjogúság alkotórésze és a szocialista öngazgatási viszonyok elválaszthatatlan eleme, kezdve az alkotmányos elvek kidolgozásától a nemzeti egyenjogúság politikájának érvényesítéséig és gyakorlati alkalmazásáig, hozzájárult az öngazgatású szocialista viszonyok fejlődéséhez. Az alkotmányos rendelkezések, a JKSZ állásfoglalása és az általánosan jóváhagyott törekvések azonban nem elegendőek az egyenrangú nyelvhasználat érvényesítéséhez. Tanácskozásunk eredményei ugyanis arra utalnak, hogy az egyenjogúság meghatározott kérdéseinek megoldásában még mindig sok a fogyatékoság és következetlenség, s ez további tevékenységre készítet bennünket. Az egyenrangúság érvényesítése tehát olyan folyamat, amely az öngazgatású politikai rendszerrel fejlődik és szilárdul meg, s ebből erednek az állandó jellegű és hosszú távú feladataink is.

Eddigi tapasztalataink a nyelvi egyenjogúság további fejlesztését sürgetik, mivel az egyenrangú nyelvhasználat gyakorlati alkalmazásának lehetőségei sok területen még mindig kihasználatlanok. Ez pedig elsősorban a községekre hárul, ahol a társultmunka-alapszervezetek, a helyi közösségek és az öngazgatási érdekközösségek dolgozóinak és polgárainak mind a külön, mind pedig a közös érdekeik közvetlenül nyilvánulnak meg. Az ezzel kapcsolatos akciók hatékonysága céljából nagyméretű községek közötti együttműködés szükséges.

A nemzetek és nemzetiségek egyenjogúsága további fejlődésének útjait és formáit öngazgatási szocialista társadalmunk alapsejtjeiben — a társultmunka-alapszervezetekben kell keresni. Ez a rendszer széles körű lehetőségeket nyújt az egyenjogúság tartalmának további gazdagításához. A társult munka alapszervezeteinek dolgozói közvetlenül és öngazgatási alapon teremtik meg egyenjogúságuk anyagi és társadalmi alapjait. Ennek értelmében az akciót a társadalmi-gazdasági viszonyok területén az egyenjogúság szilárdítására kell irányítani.

Noha a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúsága, ennek keretében pedig az egyenrangú nyelvhasználat érvényesítése is elsősorban a társult munkában juthat teljes kifejezésre, ez nem csökkenti más társadalmi struktúrák köteletségét, hogy e kérdésekre megfelelő figyelmet fordítsanak, hogy a nemzetek közötti szocialista öngazgatási viszonyokat új elemekkel és új tartalommal telítsék. Eközben rámutatunk a társadalmi szubjektumoknak az egyenjogúsággal és az egyenrangú nyelvhasználattal kapcsolatos felelősségére, illetve az ehhez szükséges feltételek megteremtésére. Az egyenjogúság fejlesztési feltételeinek mindig jelen kell lenniük a tervezési folyamatban és a fejlesztési programok alkotórészét kell képezniük.

Az egyes kérdések megoldása — például a káderpolitika és a környezeti nyelv hatékonyabb tanulásához szükséges feltételek megteremtése — hosszú távú tevékenységet igényel.

A nemzetek és nemzetiségek nyelve és írása egyenrangúságának érvényesítésében kulcsfontosságúak a még mindig elenyésző számú káderek. Ezek a gondok azonban csakis a két vagy több nyelvű szakemberképzéssel, megfelelő foglalkoztatási politikával és a káderpolitikáról szóló társadalmi megállapodásokkal enyhíthetők. A szakmai képzésben gyakrabban igénybe kellene venni a meglévő lektorátusok szolgáltatásait. Ügyszintén siettetni kellene a fordítószolgálatok kialakítását, valamint a terminológiai szótárak összeállítását és kiadását. A felsorolt kérdések megoldásába pedig jobban be kellene kapcsolni a szakembereket és tudományos dolgozókat.

A környezetnyelv tanulását gondosabban kellene megszervezni, kedvezőbb feltételeket teremteni az elsajátításához.

A nemzeti egyenjogúság fejlesztése türelmes és alapos munkát, alkotó erőfeszítést és több kezdeményezést követel, hogy megteremtsük a nemzetek és nemzetiségek nyelve és írása egyenrangúságának teljes mértékű

érvényesítéséhez szükséges anyagi, műszaki és egyéb feltételeket. Ebből a célból, illetve a problémák mielőbbi eloszlata végett szűkebb tárgykörű tanácskozásokat — szemináriumokat kell szervezni, hogy ezzel is hozzájáruljunk a nemzetek és nemzetiségek nyelve és írása egyenrangúságának fejlesztéséhez. Javasoljuk, hogy a Közigazgatási Intézetben elemezzék a tanácskozáson elhangzottakat, és annak alapján kezdeményezzük valamennyi szerv és szervezet tevékenységét, kezdve Vajdaság SZAT Képviselőházától a társultmunka-alapszervezetekig, hogy a saját hatáskörében mindenki intézkedéseket fogantathasson a nemzetek és nemzetiségek egyenrangú nyelvhasználatának további fejlesztéséhez.

A Vajdaság SZAT nemzeti és nemzetiségi nyelve és írása egyenrangúságának érvényesítéséről szóló tanácskozás résztvevői